

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **J. N.**, zastoupená advokátem Mgr. et Bc. Josefem Václavem Martinkem, se sídlem Bryksova 818/48, Praha 9, proti žalované: **Etická komise České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu**, se sídlem nábrž. Edvarda Beneše 4, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 10. 2019, č. j. 3 A 77/2016 – 56,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žádnému z účastníků **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaná svým rozhodnutím ze dne 29. 1. 2016, č. j. 1396/2016-EKO, zamítla odvolání žalobkyně a potvrdila rozhodnutí Ministerstva obrany ze dne 30. 3. 2015, č. j. 262001889/11/2015-7542. Posledně uvedeným rozhodnutím ministerstvo zamítlo žádost žalobkyně o vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu (dále jen „osvědčení“) podle zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu (dále jen „zákon o odboji“).

[2] Proti rozhodnutí žalované brojila žalobkyně žalobou u Městského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 22. 10. 2019, č. j. 3 A 77/2016 – 56, zamítl jako nedůvodnou.

[3] Jádrem sporu byly dvě překážky pro vydání osvědčení, které konstatovala žalovaná ve svém rozhodnutí. První spočívala v tom, že žalobkyně byla v roce 1958 kromě trestného činu podvracení republiky, z něhož byla v roce 1991 rehabilitována, též odsouzena za trestný čin pohlavního zneužití čtrnáctiletého chlapce (za nějž rehabilitována nebyla). V žalobě toto odsouzení označila za účelové a smyšlené. Druhá překážka spočívala v tom, že žalobkyně byla mezi lety 1958 až 1963 pod svým rodným příjmením evidována ve dvou svazcích jako spolupracovník bezpečnostních složek, bez bližšího určení kategorie spolupráce, pod krycím jménem „X“. Žalobkyně tuto informaci zpochybňovala a důkazní hodnotu svazku měla za bezvýznamnou vedle její činnosti proti komunismu.

[4] Městský soud k první překážce poukázal na to, že žalobkyně argumentaci o účelovosti a smyšlenosti odsouzení za trestný čin pohlavního zneužití poprvé užila až v žalobě. Takové tvrzení tedy naopak neuplatnila v tehdejší trestní řízení, nepodala odvolání proti trestnímu rozsudku, ani jej neuplatnila jindy (například v rámci rehabilitačního řízení). V tehdejší trestní řízení se žalobkyně k činu doznala, shodně vypovídal i nezletilý poškozený. Z uvedeného městský soud dovodil nevěrohodnost tvrzení žalobkyně.

[5] Co se týče druhé překážky (viz odstavec [3] shora), městský soud konstatoval, že z dochovaných kopií svazku je evidentní, že osoba shodného jména jako žalobkyně byla evidována jako spolupracovnice bezpečnostních složek, přičemž v dané době jiná osoba se shodným jménem jako žalobkyně trest odnětí svobody nevykonávala (žalobkyně měla zahájit spolupráci v průběhu výkonu trestu odnětí svobody – pozn. soudu). Nic nenásvědčuje tomu, že uvedené skutečnosti byly proti žalobkyni zinscenovány. Městský soud také poukázal na to, že § 4 odst. 1 písm. b) zákona o odboji nevyžaduje konkretizaci jednání spolupracovníka bezpečnostních složek. Z výše uvedených důvodů městský soud shledal nedůvodnými i námitky směřující vůči této překážce vydání osvědčení.

[6] Proti rozsudku městského soudu brojí žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Nejprve konstatuje, že „*existuje spor ohledně skutkového stavu*“ a že se městský soud „*dopustil zkreslení tvrzených skutečností*“. Navíc zcela nekriticky přijal tvrzení žalované bez ohledu na všechny okolnosti případu a obsah spisové dokumentace.

[8] Stěžovatelka podstatnou část kasační stížnosti věnuje rekapitulaci správního řízení (pod rubrikou „IV.“), v následující části pak shrnuje obsah příslušných ustanovení zákona o odboji a konstatuje, že má za to, že její činnost byla dostatečně prokázána, protože naplnila zákonnou formu odboje a odporu proti komunismu. Pokud správní orgány měly za to, že její činnost prokázána nebyla, měly provést další důkazy, které stěžovatelka (ve správním řízení) navrhovala. Žalovaná dále neposoudila intenzitu, rozsah a délku účasti na odboji podle § 4 odst. 3 zákona o odboji a neprovedla porovnání převahy této činnosti s účastí na budování, rozvoji a upevňování komunistické moci.

pokračování

[9] Co se týče trestného činu pohlavního zneužití, stěžovatelka uvádí, že spáchání tohoto trestného činu nemůže být překážkou podle § 4 odst. 4 zákona o odboji. Opakuje svoji žalobní argumentaci, že k jejímu odsouzení za tento čin došlo pouze „účelově a smyšleně“. I kdyby však toto jednání bylo spolehlivě prokázáno, v žádném případě nesouviselo s účastí stěžovatelky na odboji a odporu proti komunismu. Stěžovatelka uzavřela, že správní orgány nesprávně aplikovaly zákon a tuto aplikaci nesprávně přijal i městský soud v napadeném rozsudku.

[10] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

[11] Nejvyšší správní soud nejdříve hodnotil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), osobou oprávněnou (§ 102, věta první s. ř. s.), proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu 102 s. ř. s. přípustná a stěžovatelka je řádně zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Nejvyšší správní soud se nejprve věnoval otázce přezkoumatelnosti napadeného rozsudku. Stěžovatelka v kasační stížnosti bez bližšího upřesnění namítá, že se městský soud dopustil zkreslení tvrzených skutečností a nekriticky přijal tvrzení žalované. Ačkoli sama stěžovatelka odkazuje pouze na kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., toto tvrzení lze podřadit pod kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť stěžovatelka jím *de facto* tvrdí, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, protože městský soud namísto řádného vypořádání žalobních námitek „*nekriticky přijal*“ tvrzení žalované, aniž by k nim přidal vlastní úvahy.

[14] Pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že ze zásady *iura novit curia* (soud zná právo) plyne, že stěžovatelka není povinna podřadit tvrzené důvody kasační stížnosti pod konkrétní ustanovení právního předpisu; kasační soud je posuzuje podle jejich obsahu. Stěžovatelce tak nemůže jít k tíži fakt, že námitky ve své kasační stížnosti výslovně nesubsumovala i pod zákonný důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (k tomu dále srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 – 50; všechna citovaná judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz).

[15] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že stěžovatelka neuvedla k této otázce žádné podrobnosti, zejména v čem konkrétně měl městský soud „*zkreslit tvrzené skutečnosti*“ či jaké její žalobní body měl městský soud opomenout. Napadený rozsudek nejprve rekapituluje žalobu a vyjádření k ní, shrnuje relevantní právní úpravu, obsah správního spisu a poté reaguje na přednesené žalobní body. Pokud městský soud cituje z rozhodnutí žalované, vždy k tomu dodává vlastní hodnocení či vysvětlení, proč se s žalovanou ztotožnil (viz například odstavce 60 a 62 napadeného rozsudku).

[16] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že z odůvodnění napadeného rozsudku je zřejmé, jak se městský soud vypořádal s uplatněnými žalobními námitkami a proč dospěl k závěru, že rozhodnutí žalované bylo vydáno v souladu se zákonem (viz odstavce 57 až 73 napadeného rozsudku). Tato námitka stěžovatelky není důvodná.

[17] Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že stěžovatelka v kasační stížnosti na argumentaci městského soudu v napadeném rozsudku konkrétněji nereaguje a kasační stížnost je tak na samé hranici projednatelnosti. Většina jejího textu buď polemizuje s rozhodnutími správních orgánů anebo pouze reprodukuje příslušnou právní úpravu zákona o odboji. Je třeba připomenout, že řízení o kasační stížnosti je ovládáno zásadou dispoziční (viz například rozsudek ze dne 26. 1. 2015, č. j. 8 As 109/2014 – 70). Obsah a kvalita kasační stížnosti tak do značné míry předurčuje nejen rozsah přezkumné činnosti, ale logicky i obsah rozsudku soudu. Je proto odpovědností stěžovatelky, aby v kasační stížnosti specifikovala skutkové a právní důvody, pro které napadá rozhodnutí městského soudu (srovnej například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 6. 2005, č. j. 7 Afs 104/2004 – 54, či ze dne 18. 7. 2013, č. j. 9 Afs 35/2012 – 42).

[18] Za jedinou projednatelnou kasační námitku, týkající se právního posouzení věci ze strany městského soudu, tak lze považovat pouze tu část kasační stížnosti, v níž stěžovatelka namítá, že spáchání trestného činu pohlavního zneužití nemůže být překážkou podle § 4 odst. 4 zákona o odboji a že - i kdyby toto jednání bylo spolehlivě prokázáno - v žádném případě nesouviselo s účastí stěžovatelky na odboji a odporu proti komunismu.

[19] Podle § 4 odst. 4 zákona o odboji *za účastníka odboje a odporu proti komunismu se nepovažuje občan, jehož účast na odboji a odporu proti komunismu byla vedena zavrženíhodnou pohnutkou, anebo který se při této činnosti dopustil zavrženíhodného jednání směřujícího k popření hodnot svobody a demokracie či zvláště zavrženíhodného jednání směřujícího k popření individuálních základních lidských práv a tomuto jednání se v rámci akcí směřovaných proti komunistickému režimu v Československu bylo možné vyhnout. Za účastníka odboje a odporu proti komunismu se dále nepovažuje občan, jehož činy byly vedeny pohnutkou nastolit režim, který by pošlapával hodnoty svobody a demokracie obdobně jako komunistický režim.*

[20] Z rozhodnutí žalované je zřejmé, že žalovaná existenci překážky pro vydání osvědčení opírala o tu část výše uvedeného zákonného ustanovení, podle níž se za účastníka odboje a odporu proti komunismu nepovažuje občan, který se při této činnosti dopustil *zvláště zavrženíhodného jednání směřujícího k popření individuálních základních lidských práv a tomuto jednání se v rámci akcí směřovaných proti komunistickému režimu v Československu bylo možné vyhnout* (tyto pasáže zákonného ustanovení žalovaná zvýraznila na straně 10 svého rozhodnutí). Jednání spočívající v naplnění skutkové podstaty trestného činu pohlavního zneužití žalovaná podřadila právě pod pojem *zvláště zavrženíhodného jednání směřujícího k popření individuálních základních lidských práv* (viz strana 11 rozhodnutí žalované).

pokračování

[21] Městský soud v napadeném rozsudku přesvědčivě vyvrátil tvrzení stěžovatelky, že v případě uvedeného trestného činu se jednalo o odsouzení „účelové a smyšlené“ (viz odstavec [4] výše). V kasační stížnosti stěžovatelka toto tvrzení opakuje, aniž by jakkoli polemizovala s argumenty městského soudu. Nepředložila žádné další upřesnění, proč a v čem konkrétně měla spočívat účelovost jejího odsouzení. K tomu Nejvyšší správní soud nad rámec nezbytného dodává, že vypořádání této námitky ze strany městského soudu v napadeném rozsudku (odstavec 62) považuje za srozumitelné i za věcně správné.

[22] Legitimní právní otázkou, naznačenou stěžovatelkou v kasační stížnosti, je však výklad neurčitého právního pojmu *zavrženíhodného jednání směřujícího k popření individuálních základních lidských práv*. Tento pojem je zjevně širší a nadřazený kategorii trestných činů. Může postihovat nejen trestné činy, ale i jiná protiprávní jednání nižší typové společenské závažnosti (přečiny či přestupky). Je dokonce představitelné, že pod tento pojem by bylo možné podřadit i jednání „jen“ neetické – vždy však za splnění podmínky, že směřovalo *k popření individuálních základních lidských práv*. Z opačného hlediska lze uvažovat, že zde mohou existovat i trestné činy (typicky trestné činy nedbalostní), které pod tento pojem zařadit nebude možné.

[23] Nejvyšší správní soud se ostatně podobným pojmem již zabýval v rozsudku ze dne 7. 5. 2009, č. j. 3 Ads 2/2007 – 114, byť v souvislosti s jiným právním předpisem. Tehdy kasační soud posuzoval rozhodnutí služebního orgánu, jímž byl propuštěn ze služebního poměru příslušník Policie České republiky podle § 106 odst. 1 písm. d) zákona č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, protože porušil služební přísahu tím, že se dopustil *zavrženíhodného jednání, které mělo znaky trestného činu a bylo způsobilé ohrozit dobrou pověst policie*, neboť dne 28. 3. 2006 kolem 17.45 hod v OD KAUF LAND v Českých Budějovicích odcizil tři kazety s DVD disky a úspornou žárovku 15W v celkové hodnotě 522 Kč. Nejvyšší správní soud tehdy konstatoval, že „[j]ednání stěžovatele bylo možné hodnotit jako zavrženíhodné. Jeho jednání bylo nejen v rozporu s obecně přijatými morálními požadavky, ale porušil jím současně i zákonem chráněný zájem na ochraně majetku, který má jako příslušník policie garantovat, čímž se dopustil přestupku proti majetku.“ Nejvyšší správní soud si je vědom, že tehdy zkoumaná právní úprava výslovně vyžadovala, aby zavrženíhodné jednání mělo znaky trestného činu, zatímco úprava zákona o odboji tento požadavek neobsahuje. To zde však není významné, neboť stěžovatelka v nyní projednávaném případě spáchala trestný čin (jejímu tvrzení, že odsouzení za tento trestný čin bylo „účelové a smyšlené“ nepřisvědčil městský soud ani Nejvyšší správní soud; viz odstavce [4] a [21] výše), takže by splnila i eventuální přísnější kritérium, aby jednání mělo znaky trestného činu.

[24] Proto lze závěry uvedeného rozsudku užít na nyní projednávanou věc v tom smyslu, že zde uvedené úvahy nad pojmem *zavrženíhodný* mají obecnější platnost - musí jít o jednání v rozporu s obecně přijatými morálními požadavky. I toto „pomocné“ kritérium je v projednávaném případě splněno, neboť i z hlediska společenského a morálního je tehdejší jednání stěžovatelky, to jest pohlavní zneužití nezletilé osoby, nepřijatelné, a to jak v době, kdy bylo spácháno, tak i nyní.

[25] Stěžovatelka byla odsouzena za trestný čin pohlavního zneužití. Chráněným objektem tohoto trestného činu je hodnota lidské důstojnosti, čemuž odpovídá i rubrika „*Trestné činy proti důstojnosti člověka*“ tehdy platného trestního zákona (zákon č. 86/1950 Sb.), jíž je označen oddíl druhý hlavy sedmé zvláštní části, ve které byl tehdy zařazen trestný čin pohlavního zneužití. Tento objekt má své jednoznačné místo v kategorii lidských práv (dle současné úpravy viz k tomu například čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Skutek, jakého se tehdy dopustila stěžovatelka, by byl trestným činem i podle současné právní úpravy (§ 187 trestního zákoníku).

[26] Podřazení jednání stěžovatelky pod neurčitý pojem „*zavrženíhodného jednání*“ je tedy logické a správné. Nejvyšší správní soud uzavírá, že kasační námitka, že jednání stěžovatelky nelze podřadit pod citovaný pojem, není důvodná.

[27] Stěžovatelka v této souvislosti obecně uvádí, že její jednání, jímž naplnila skutkovou podstatu trestného činu pohlavního zneužití, nesouviselo s její činností proti komunismu. Městský soud i tuto argumentaci shledal nedůvodnou (odstavec 64 napadeného rozsudku). Městský soud k tomu uvedl, že toto jednání stěžovatelky nemohlo sloužit na podporu forem odboje a odporu proti komunismu. V tomto ohledu je však třeba městský soud korigovat, neboť otázkou zde nebylo, zda dané jednání stěžovatelky přispělo k její činnosti proti komunismu či nikoli. Ostatně bylo by až absurdní dovozovat, že pohlavní zneužití vůbec může sloužit jako nástroj odboje a odporu proti komunismu. Takovou formu odboje a odporu proti komunismu si lze jen stěží představit. Významná je však zákonná podmínka dle citovaného § 4 odst. 4 zákona o odboji, aby k *zavrženíhodnému jednání* došlo přímo *při této činnosti*, to jest při činnosti spočívající v odporu a odboji proti komunismu. Jinými slovy – významné je, zda existovala přímá souvislost mezi *zavrženíhodným jednáním stěžovatelky* a jí tvrzenou odbojovou činností.

[28] Nejvyšší správní soud zde zdůrazňuje, že stěžovatelka v žalobě nenabídla žádnou podrobnější polemiku se závěry žalované, která vyložila, proč právě jednání stěžovatelky ve formě pohlavního zneužití přímou souvislost s jí tvrzenou odbojovou činností mělo. Žalovaná k tomu uvedla, že poškozený S. Č. byl členem téhož turistického kroužku, v jehož rámci stěžovatelka dle svého tvrzení působila na děti a mládež tak, že před nimi otevřeně hovořila o konci komunistického režimu a tento režim kritizovala. K tomu stěžovatelka (kromě svého obecného tvrzení, že i pokud by bylo spolehlivě prokázáno, že se pohlavního zneužití dopustila, v žádném případě by nesouviselo s její účastí na odboji a odporu proti komunismu) v žalobě nic neuvedla.

[29] Stěžovatelka ani v kasační stížnosti nenabídla žádnou argumentaci, proč souvislost mezi trestným činem pohlavního zneužití a její odbojovou činností neexistuje. Omezila se opět jen na jednověté konstatování v bodě IV. kasační stížnosti, že její jednání „*v žádném případě nesouviselo s účastí na odboji a odporu proti komunismu*“. Takové obecné konstatování není způsobilé zvrátit závěry žalované a městského soudu. Souvislost tvrzené odbojové činnosti a zavrženíhodného jednání je daná tím, že prvně uvedenou činnost stěžovatelka vyvíjela v okruhu dětí a mladistvých a do stejného okruhu patřil i poškozený, na němž se dopustila trestného činu pohlavního zneužití. Tuto souvislost stěžovatelka nijak nepopřela. Tato kasační námitka je proto nedůvodná.

pokračování

[30] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, zamítl ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1, věty druhé s. ř. s.

[31] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů nenáleží. Toto právo by měla procesně úspěšná žalovaná, které však v řízení o kasační stížnosti nevznikly takové náklady, které by přesahovaly běžný rámec její úřední činnosti a bylo by tak namístež jí právo na jejich náhradu přiznat. Proto Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že se žádnému z účastníků nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 23. července 2020

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu